

АС САЛАМ

БИСМИЛЛАГЫ РРЯГЪМАНИ РРЯГЪИМ!

www.assalam.ru

№ 06 (79)

15-пи июнь 2010 й.

Ражаб 1431 й.

Табасаран члалниинди вазлик саб ражну удубчлвур.

Кымат 17 манат

3

Ич мист тик-миш дапну 131 йис тамам дубхъна!

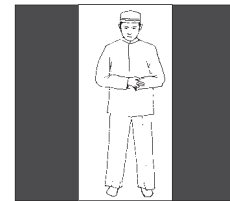
4

Аль-Исраъ валь-Мийраж

6

Гъудган аплуз аьгью дапну ккунду!

НА ТАБАСАРАНСКОМ ЯЗЫКЕ

МУСУРМАНИН ГАЗАТ

Ражабдин ваз тебрик аплури!

Гъюрматлу гъардшар ва чйир!

Ражабдин гирами ваз улубкъбахъди учву мубарак аплураза. Учвуз фици рябкъюраш аьгъдарзуз, хъа амма узус сачдин Рамазандин ваз, хъа гъамус улубкъурайи Ражабдин ваз гъаци накъ улубкъганси гьибгъразуз. Гъаци вуйивали жилиин хъапру вахт хабарсузди уларикиан ккудубгурайивал тасдики аплура. Уьмур нирси ахмиш шула. Ва

гъадму уьмриъ штар фицдар шулушкъалудар, чиркиндар ясана марццидар ва акв рябкъурдар- гъадрар ихъ ният-накан бегъемди асиллу ву, фицики ухъу ухъуз ухъу халкъ Гъапуриз ибадат аплуз тувнайи вахт (уьмур) хъапурз ухъу фициб ачухъвал улупураш. Ихъ кван ачухъвал артухъ аплуз ясана кам аплуз шлур анжагъ Сар Аллагъу Тааьла ву, гъаддиз ухъу ужудар, гирами йигъари Дугъкан ихъ юквар марцц аплувал, къадагъа дапнайибдихъан ва ухъуз хайирсуз вуйибдихъан ярхла хъуз ккунивалин ният ккун аплудихъа. Мумкинвал дабгн Ражабдин вазли ушвар дисували, илагъки хъадан июлин мани (гъизгъин) йигъари мусурман ксарин иман ва аьгъ аплувал артухъ хъибди ва гъаци аплували, иншаАллагъ, женнетдиз гъаиди.

Гъи ухъуз варидариз Аллагъу Тааьлайин теклифар клуиз адагъуз къуват туври, Думу ухъкан рази хъпан бадали! Амин.

Дагъустандин мусурмандин Духовный управленияин председатель, Муфтий Аьгмад-гъажи Аьдулаев

Ражабдин вазликан

Ражабдин ваз гирами шубуб вазликан сабиб ву (Ражаб, Шябан ва Рамазан). Гъадму вазар Къудратлу Аллагъди Чан лукларихъна аьхю гъюрмат аплурдар ву. Пайгъамбарин гъадисарикан сабнубди гъамци дупна: "Эгер учвуз аьжлин улихъ архаинвал, шаду аьхир ккундуш (имандихъди йиклувал) ва шейтнихъан дюрхну ккундуш, гъаму вазариз гъюр-

мат аплинай, ушвар дисбиинди ва ктучлву гунгъарин гъайифвал зигбиинди".

Гъадму вазариз Къудратлу ва гъарсабдикан аьгью Аллагъди ужудар ляхнар, ибадат аплбаз лигну артухъди ужувлар тувру, квантан швумал гъахъидарин гунгъарин аьфв аплуру. Гъаци вуйиган, мусурманриз Аьхиратдин йигъан терезарин гъагъ ужувлахъинди гъачлбккуз мумкинвал шулу.

4

Аллагъдиз ккуну лукларикан!

Имам Шамиль-накъшубенди тарикъатдин шейх

Казим-гъажи Темирбулатов
Хасавюрт райондин имам

Саб гъадисди дупна, дугъри, гъакълу инсанариз гъацдар гъакълу инсанарихъантан кымат тувуз даршул клури. Хъанара дупна, ужудар ксарикан улхруган Аллагъдин рягъмат, берекет шул клури. Гъаци вуйиган, умуд кивну Аллагъдин рягъматдик, берекетнак улхидихъа имам Шамиликан.

Фукъан клурушра, гъюрматлу гъардшар, ихъ арайиъ а гъацдар инсанар, имам Шамилинин терефназ ужудар дару, дугъаз лайикъ дару гафар клурудар. Месэла, саспидари клуру, имамдина чан мюридари дюн'я ва дюн'яйин девлет бадали дяви гъабхури гъахъну клури. Хъа саспидари клуру, имамди дяви гъубхну гъакимвал бадали. Хъа имбударисана, думу члуру ва рягъим аьгъдру кас вуйи, клури. Саспидарсана а имам дявдиъ душмнарис мутли гъахъну, думу йисирвализ гъидисну ва думу имамдин гъалат гъабхъну клура. Магъа гъамцдар инсанар а, хъа амма дурарик инсанвалин лишанра ктар, дурари, жигъад клури, гъаму чпи аплурайи ляхин имамди гъаплу гирами ляхнихъди барабар аплура. Му ляхниъ мюгътал хъуз ляхин адар, гъюрматду гъардшар ва чйир, фицики имам Шамилинин вахтна имамдиз къаршуди душмнарин терефнаан дяви гъабхури саспидар мусурман гъахъну. Имамдин терефназ гъамцдар гафар клуру инсанари, Аллагъдихъан гъучи дапну ккунду. Гъаз гъапиш Аллагъу Тааьлайи гъадис-аль-Къудсийи дупна: «Фуж лигури гъахъиш йиз ккуну лукларихъинди члуру ниятар ади, узу дугъахъди дяви гъабхурза». Гъадму ксари чпик саб къаза- бала кубкайиз, чпи гъаплу гафарин туба дапну ккунду. Дугъриданна, гъюрматлу гъардшар, имам Шамиль Аллагъдин ккуну луклу вуди гъахъну. Аллагъди дугъаз гъаму дюн'яйинра аьхиратдинра аькьюл, фикир тувну. Аллагъди гъадму кас ктагъну ихъ арайиан Дагъустан куфрихъан уьхюз клури. Пайгъамбарин ва аьсгъаба-

рин къяляхъ имам Шамиль варитан дугъри имам гъахъну клури шулу. Месэла, Шуаьйб эфенди аль-Багъинийи чан «Табакъат» клуру китабдиъ дупна: «Имамдин гъазават ккудубкиган, шариаьт йитим гъабхъну». Варитан аьхю аьлимари Имам Шамилизи «6-пи Халиф» клуру ччвур тувна. Шуаьйб эфендийи дибикина, фицики Уьмар бну Абдул-Аьзиздин къяляхъ тарихдиъ гъамци камилди шариаьтдин къанунар тамам аплурр имам Шамилтан гъахъундар, клури. Гъацира аьлимари клуру, имам Шамилинин гъазаватар Пайгъамбарин гъазаватариз ухшар гъахъну, клури. Ухъуз аьгъахъуз фици Пайгъамбари гъижра (переселение) гъапнуш, гъаци имамдизра чан гъул'ан жара гъулаз удучлвну гъагъуб лазим гъабхъну. Думу вуйи дугъри «накъшубенди» тарикъатдин шейх. «Табакъатдиъ» Багъинийи дибикина: «Мугъяммад Ярагъи ва Жамалудин Къумухийси хъанара имамдиз шейхвалин ижаза тувну Исмаил Къурдумердийи». Гизафдари имам Шамили тарикъат туври гъахъундар клура. Дугъриданна, Мугъяммад Гъюсейнов клуру историкди гъапну: «Гимри клуру йишв'ин фукъан инсанар шуйи имам Шамилихъна ва имам Гъазимугъаммадихъна тарикъат гъадабгъуз гъафидар». Гъаму имамари аплу ляхнар варидар дугъридар вуди гъахъну, фицики гъаму вари йишвариз мурариз кюмек ади гъабхъну. Аьрабийиъ, Азияйиъ ва Турцияйиъ вари мистариз имамдиз дуаь аплури гъахъну. Меккайин варитан адлу аьлимари имамдиз кагъзар хъгаури гъахъну ва душваъ дибикинайи:

5

Редакторин колонка

Гъачай ихъ жиливал уьбхюхьа!

Гъийин йигъан, гъюрматлу гъардшар, ахью пай ихъ мусурман чъйири чпиз Аллагъди ﷻ тувнайи жиливал ликрикк ккипра. Мусураман кас имбударихъан жара апру сабнуб ву: дугъри ва гъякълу жиливал. Ислам диндиъ жиливал Аллагъдихъ ﷻ хъугъувалиан арайиз гъюрайиб ву. Сар аьлим касдихъан гьерхну, фицир духъну ккунду жилир, клури ва дугъу гъапну: «Жилир- инсанарин багахъ начди вуйи ляхин жиниди дарапрур ву».

Аьмр бин Аьсди гъапну: «Жилир гъарвахтна гъякъ тереф уьбхурр духъну ккунду ва чан мусурман гъардшарихъдира гъякъ уьбхурр».

Сарий ас-Сакабийи гъапну: «Жиливали гъарсар кас ярхла апру нягъякъ ляхнихъан, хъа инсанарихъди рягъимлуди шулу».

Агънаф бин Къайсди гъапну: «Инсандик сабанра къюб тлабиагъ сатиди даршул: кучлал апивал, жиливал».

Ухъу жиливал клуруган, гъюрматлу гъардшар, ухъук гъаму ухъу улихъ гъапи тлабиагътар кади ккунду. Гъачай лигухъа, кайин хъа ухъук гъамцдар тлабиагътар? Ухъкан гизафдар гъаму тлабиагътарихъан ярхла ву. Йигълан-йигъаз, гъяй-ифки, ухъ'ин саб жилир клуру ччвур ва жилирин палатган гъубзрадар. Гъаму ляхнар вари арайиз гъюра, ихъ арайиъ футна гизаф дубхънайиган. Улихъна вахтари дишигълийири удучвайин гъяйтдиз футнийр аплуйи, хъа гъамус гъадму хпари апру ляхнар вари жиларира апрура. Саспидар жилар ярхи йигъариинди гимихъ жюрбежюр инсанарилан футнийр апрури дугъужуру. Аллагъу Тааьлайи гъаму ляхин ухъуз гъярам дапна, фицики Аллагъдиз ﷻ агъгъа гъаму ляхникан ахью зарал айиваликан. Сар касдилан улхайиз, кечмиш духънайирин йикк (якк) диплну ужу ву дупна.

Эгер ухъу, гъюрматлу гъардшар, фикир тувруш, ухъу гъапну футна ухъуз къяляхъ хътабкуруи шулу. Фукъан ихъ аьлимари ухъуз гъаму ляхин апру хай даршлуваликан гъапишра, ихъ юквару къабул апрурадар. Аллагъу Тааьлайи ва Пайгъамбари ﷺ ухъуз гъярам дапнайи ляхнарик сабдикра ужуб ктар, дурарик ухъуз варидариз зарал ка. Гъамус гъаму ухъу клураи жиливалра арайиан адабгъурайиб гъаму футна апбахъди аьлакьалу ву. Думутанна гъайри, ухъуз рябкъюрахъуз фици гъийин йигъан ихъ дадйир, хпар, чйир лицураш ва ухъузра гъаму ляхнар уччури рябкъюрахъуз. Гъаму ляхинра ихъ жиливал аьжуз дубхънайиваликан ву, фицики гъаз ихъ ахью абйирин хпари гъамци палат алабхурдайи? Гъаз гъапиш дурари чпин жиливал уьбхюйи. Аллагъу Тааьлайи ухъуз Пирами Къур'андиъ дупна дишагълийирин гъякънаан, хъа ухъуз думура ебхурадархъуз. Хъасин ухъу фикир гъапган, лапра къан хъибди. Гъаму ухъу ктуху ляхнарихъна хъанара гизаф ляхнар а жиливалихъан ярхла апрурадар ва гъадму ляхнар ухъу агъгъу дапну ккунду. Жилирик жиливал кимдруган, дугъаз я хизандиъ, я гъяйтдиъ, ясана чав лихураи ляхниъ гъюрмат даршул. Гъадму кас инсанарин улихъ дишагълийик гъисаб апруру.

Ихъ аьлимари клуру: «Жилир, Ислам диндин агъгъювалар айир духъну ккунду, аьжувалнаъ айиган, сабур апрур, жандиъ хъял, дерд айиган, сабур апрур, сарикан саб ляхин ктубчъвган, аьфв апрур ва абйир-бабарихъди ужуб аьлакьа айир».

Эгер жили жвуван Ислам диндин агъгъювалар ади гъахъиш, гъадму кас гъаму ляхнарихъан ярхла шулу ва дугъан жиливалра гъубзру.

Гъит Аллагъу Тааьлайи ухъу вари ужублиин алагъри ва ухъуз жилариз ихъ жиливал уьбхюз амур апрури! Амин.

ansarassalam@gmail.ru

Вари мистарин имамарикан ккун апрура!

Духовный управлениеийн Канонический отдели Дагъустандин вари имамарикан ккун апрура жвуми-гъудгнихъ ва имбу жамяагъ гъудгнарехъ «Къунут» (Магъдина) урхуб, Аллагъу Тааьлайи мусурмар къаза-балйирихъан уьрхюз клури, хас вуди ихъ Дагъустан уьхюз гъарсаб къаза-балайихъан ва футнийрихъан!

Къаза-балйирихъан уьрхбан бадали, ва вари фарз гъудгнарехъ «Къунут» урхуб хай шлуваликан шариагъдин китабарихъ дупна: месела, имам ан-Навабийин «аль-Мингъаж» китабдиъ, Ибну Гъяжарин «Тугъватулъ мугътаж» ва гъамци жара китабарихъ. Гъаму ляхнарикан агъгъу апруз ккунни ксарихъан лигуз шулу гъаму китабарихъ, «Къунутдикан» улхурайи бабдиз ва агъгъу апруз гъамцдар дюшошарихъ гъаму ляхнин

хай шлувалин саб жюрейин шаквал адруб.

Учу ккун апрурача «Къунут» урхуб исихъ улупнайиганси, фицики гъаму жюрейиинди ккун апруз къаза-балйирихъан уьрхюз ужу ву.

Гъит Аллагъди ﷻ къабул апрурихъ дюгъйир! Ва вари ихъ мусурмар уьрхри къаза-балйирихъан, футнийирихъан, хас вуди ихъ Дагъустан! Амин.

Канонический отдел ДУМД

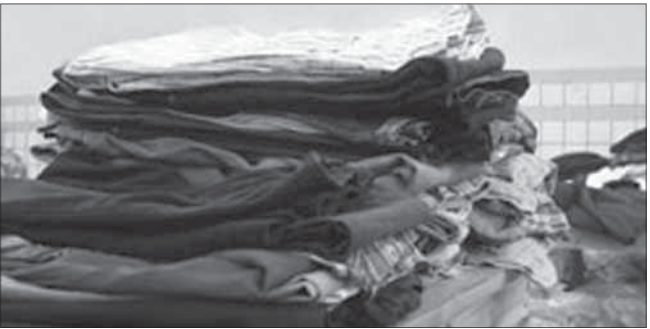
اللَّهُمَّ اهْدِنِي « اهْدِنَا » فِيمَنْ هَادَيْتَ ، وَعَافِنِي « عَافِنَا » فِيمَنْ عَافَيْتَ ، وَتَوَلَّنِي « تَوَلَّنَا » فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ ، وَبَارِكْ لِي « لَنَا » فِيمَا أَعْطَيْتَ ، وَقِي « قِنَا » بِرَحْمَتِكَ شَرَّ مَا قَضَيْتَ ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ ، وَإِنَّهُ لَا يَدُلُّ مِنْ وَالَيْتَ ، وَلَا يَعْزُّ مِنْ عَادَيْتَ ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ « نَسْتَغْفِرُكَ وَنَتُوبُ » إِلَيْكَ ، اللَّهُمَّ كَفَّ عَنَّا شَرَّ مَنْ يُرِيدُ بِنَا سُوءًا فَإِنَّكَ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْإِسْتِقَامَةَ مَعَ التَّوْفِيقِ وَحُسْنَ الْخَاتِمَةِ ، اللَّهُمَّ اكْشِفْ عَنَّا مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَا يَكْشِفُهُ غَيْرُكَ ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَكْرِ وَالْإِسْتِدْرَاجِ مِنْ حَيْثُ لَا نَشْعُرُ فِي سَاعَةٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، اللَّهُمَّ احْفَظْ بِلَادَ الْمُسْلِمِينَ وَدَاعِشْتَنَا خَاصَّةً ، مِنْ جَمِيعِ الْمَصَائِبِ وَالْأَفَاتِ وَالْبَلِيَّاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، اللَّهُمَّ اضْرِبْ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بِالظَّالِمِينَ وَآخِرُجْنَا مِنْ بَيْنِهِمْ سَالِمِينَ ، وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ ، رَبِّ « رَبَّنَا » اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ، آمِينَ

Аллагъуммагъдини(на) фи ман гъадайт(а),Ва аьфини(на) фи ман аьфайт(а),Ва таваллани(на) фи ман таваллайта(а),Ва барик ли (лана) фи ма аьтгайт(а),Ва къини (на) бирагъматика шарра ма къазайт(а).Фаиннака такъзи вала юкъза аьлейк(а),Ва иннагъу ла язиллу манн валайт(а),Вала яьззу ман аьдайт(а),Табаракта Раббана ва тааьлейт(а),Фалакал гъяду аьла ма къазайт(а),Астагъфирука ва агубу илейк(а),

Аллагъумма куффа аьнна шарра ман юриду бина суан фаиннака ашадду баъсан ваашадду танкила, Аллагъумма инна нас'алукаль истикъамата мяаъ гтавфикъи ва гъюсналь хатимагъ (ти), Алла-

гъуммакшиф аьнна миналь балая ма ла якшифугъу гъайрук(а), Аллагъумма инна науьюзубика миналь макри валь истидраччи мин гъяйсу ла нашгъуру фи саьти мина лейли ав нагъари бирагъматика я аргъяма ррагъмин(а), Аллагъуммагъфаз биладалъ муслимина вадагъистана хассагъ(тан), мин ччамиьль масаиби вальафати вальбалиягъти бирагъматика я аргъяма ррагъмин(а), Аллагъуммазриб бяъза ззалимина биззалимин ва ахриччна мин байнигъим салимин(а), Ва саллалагъу тааьла васаллама аьла сейидина мугъяммадин ва аьла алигъи васягъбигъи аччмаьн(а), Раббигъфир (Раббана) варгъям ва анта хайру ррагъмин. Амин

Цийи палат гъадабгъыган, йисиб тув касибариз!

Касибариз ккуртар тувуб ихъ Пайгъамбарин ﷺ суннат ву. Пайгъамбари ﷺ чав цийи палат алабхъган, йисиб

туври шуйи касибариз. Гъаму ужуб нумунайихъди гъушну Казандин агълуйирра.

Казандиъ ахю ужувлан серенжем клулиъ гъубшну ва душваъ мугътаж'вал айидариз ахю кюмек гъапну. «Энилэр»-клуру мистан гъяйтдиъ, пулихъ дарди 500 кг зина жиларин, дишагълийирин ва бицидарин палтар тувну мугътаж'вал айидариз ва гъаму ляхин клули гъубхну «Сознание» клуру организациийи.

Гъаму серенжем клули гъабхурайидарикан сар вуди гъисаб шула Айнур Бадрудинов ва дугъу гъапну: «Гъамциб серенжем клули гъабхури сабпи раж ву, ха амма ухъуз рябкъюрахъуз сабпи раж вушра гизаф мянфяагъ тувра».

Гъаму йисан октябриъ хъанара гъамциб серенжем клули гъабхуз ниятар а.

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p>	<p>Заместитель муфтия РД Махди-хаджи МУТАИЛОВ Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА</p>	<p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций. Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-37006 от 29 июля 2009 г. Индекс 51325</p>	<p>Сдано в печать 15 июня 2010 г. Тираж 3. 200 экз. Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.</p>
<p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ</p>	<p>Ответственный секретарь Ахмед МАГОМЕДОВ</p>	<p>Менеджер Абдусабир АХМЕДОВ</p>	<p>При перепечатке ссылка обязательна.</p>	<p>По вопросам подписки и доставки обращаться по телефону: по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24 по г. Махачкале — (8722) 914-222. E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru</p>
	<p>Редактор Ансар РАМАЗАНОВ</p>	<p>Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».</p>	<p>Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____</p>	
	<p>Художник Саид САИДОВ</p>			

Ич мист тикмиш гьаплу 131 йис тамам дубхьна!

Улхидихъа Гьеплерин гьулкан

Ансар Рамазанов
ansarassalam@gmail.com

Ихь багъри Табасарандин гьулариз душайин, гьадму гьуларин агьлуйрихъди сюгьбат гьабхруган, фукъан вушра кьвас рягьят шулу. Магъа нубатнан узу гьушу гьуларикан гьабхьну Гьеплерин гьул. Дурарин гьулан имамди ктибтну фициб аьлакьа аш дурарин жямьяьтдин диндихъди. Магъа ич арайиъ гьубшу сюгьбат ичв фикирназ туврача.

Абдуриягъман халу, сабни нубатна кидибтай ичв жямьяьтдикан:

Ич гьул Табасарандин цийи гьуларикан гьисаб шула. Узу урхурайи вахтари гьаму гьулаъ 48 хизантлан адайи, хъа гьамус 200 хизан духьна. Ич гьулаъ мист тикмиш гьаплу 1300-пи йисан гьижрайинди. Саб гафниинди, мист тикмиш дапну 131 йис тамам дубхьна. Фукъан читин вахтар гьабхнушра, ич гьул гьудган адарди гьибту гьул дар. Мистариз гьагьюз ихтияр тутрувру вахтари, гьудган шлин хулаъ дапнура, гьудган адарди гьибтри гьабхундар. Думу ляхнин гизаф аьхю чухсагьул кьураза Зейнутдин халуиз. Шюкюр Аллагьдиз ﷻ, гьадму кас гьира сагь-саламатди ихь арайиъ яшаммиш шули ими ва думу кас ич жямьяьтдихъ гизаф зегьмет гьизигур ву. Мистаз гьювал йигьлан-йигьаз артухъ шула. Думу гьюрударикан асас

пай жигьилар шулу. Жигьиларикан урхуз аьгью гьапндарра а. Гьар жвуми йигьан учу мистаъ Кьур'ан урхури шулча, фицики кьури шулу, Кьур'ан урхури йишвлан нур гьабгьюр кьури. Гьамусра урхуз гизаф юкьв хъайи инсанар а. Гьит Аллагьди ﷻ дурарин ниятар кьулиз адагьри.

Йиз 9 йис вуйиз гьаму имамвалин вазифйир кьулиз адагьури ва узу наан хъашра жвумийин гьудгниз хьуркьуз зегьмет зигурза. Узуна йиз дуст бай 4-пи класдиъ имиди Зейнутдин халуийхьна дарсар гьадагьуз гьагьюз хьогьнийча. Хъа сад йигьан школайин мялимдира Зейнутдин халуийра дарсар кьвагьлан апуз туву учуз. Йиз дуст бай дарс ктибтуз доскайхьна удучьвган, дугъу Бисмиллагьи ррагьмани ррагьим гьапи ва мялимди директориз гьаму ляхникан хабар туву ва дурари учуз сарун Зейнутдин халуийхьна гьагьюз ихтияр тувдар. Хъа амма ич абайи узуз йишвну «ясин» дурубхди ахуз гьитурдайи. Гьамусра нивкьуз гьагьийиз, узуз аьгью вари сурйир урхури шулза. Узу комитетдин сарпи секретарь гьабхьган, сейф гьапубси, гьадму сейфдиъ кьажаригъ аьраб чьалнан алфавит гьибихьунуз. Думу шлинуб вуш, шли гьибикьуб вуш аьгьдаруз, хъа амма гьамдинди аьгью шулу гьадму касди гьадму ляхин апури гьабхьну кьури, диндин рякьхьан ярхла дархьуб. Юзбег халу райондин сарпи секретарь вушра, гьудган кьадапурдайи. Гьудгнин вахт хьубси, думу кас чпин хулаз гьагьюри шуйи.

«Ассалам» газатдихъди ичв жямьяьтдин фициб аьлакьа а ва фициб манфьяьт тувра гьадму газатди?

«Ассалам» гизаф манфьяьтлу газат ву. Узуз аьгьдру ляхнар гьаму газатдианмина гизаф ачмиш шулу. Узу гьаму газат дикъатнинди урхури шулза ва гьадму узу гьурхуб гьудгниз вахт хъайиз жямьяьтдиз ктибтури шулза.

Думутанна гьайри, гьаму газат ихь багъри чьалнинди айиб ухьуз гизаф шадлу ва манфьяьтлу ляхин ву, фицики урус чьалнан гьавриъ даршу инсанарра а. Гьаму ляхин апурайидариз аьхю чухсагьул кьайд апураза.

Ичв гьул аьлимар гьабхь гьул вуйин?

Аьлимар, маллийр гьабхь йишв дар ич гьул, хъа амма дурари жара гьуларин уждар аьлимариз теклиф апури гьабхьну. Ич гьулан тарихдик дибикна, сар ругужкьви маллади лихури гьабхьну кьури гьаму ич гьулаъ. Хьангьарин малла-Шьяян халу чан хизандинди удучьвну гьабхьни ич гьулаз. Хъанара ич гьулаз удучьвну гьабхьну Кьувлигьан сар Теиб кьури малла ва дугъан байра аьхю малла гьабхьну. Хъа гьамус ихь гьаму Зейнутдин халу ими ва узу гьийин йигьан фу ляхин апурушра гьадгьу апуруганси апури шулза.

Зюгьре хала, ичв гафариинди, учву гьушунча ихь Табасарандин варитлан адлу аьлимдихьна, ухьуз варидариз ужди мялум вуйи Халгьарин Наврузбег эфендийхьна. Кидибтай учву фици гьадму касдихъди гьорюшмиш гьабхьнуш.

Узу 25 йиснаъ ади гьушунза гьадму аьлимдихьна зияратдиз. Думу лапра ужур ва аьхю аьлим кас вуйи. Дугъахьди деьну гафар-чьалар апуруган, кьвас

гизаф рягьят шуйи. Думу касдиз чахьна гьюз кьури ният дапну фуж рякьюъ учьвиш, думу аьгью шуйи. Ассаламу аьлейкум дупну, уву дугъан хулазди учьвиган, дугъаз яв кьваъ айи ният дишлади аьгью шуйи. Дугъу узуз чан хил'ин али йиккра (якк) дибисну гьапи: «Я, Зюгьре! Гьаму Фатимат йиккун риш вуйиз, йикк, ухьу накьвдиз гьушиган, гьайванатар ип'руб ву, йиккун риштган диндин риш багахъ шулу, хъа уву йиз диндин риш вува». Гьамци гьаму аьлим касди гьапиган, узуз хьогьза аьгью апуз наан аш гьаму касдин Фатимат кьуру риш. Гьамци таниш гьабхунза гьаму ихь аьлим касдин риш Фатиматдихъди. Хъасин Наврузбег эфендийи саб ихтилат ктебту учуз. «Йигьарикан сад йигьан узуну Рамалдан гьунши гьул'ан мевлюдиз душну гьюри гьабхунча. Саб ярхи хутил вуйи, ва гьадму хутлин тмунуб терефнаан сар кас ачмиш гьабхьни. Уччу багахьна гьабхьган, гьаму касдиз аьгью гьабхьну учу мевлюдиан гьюрарийиб ва саб хьал кадиси учухьинди гьилигу, думу вахтари мевлюдер апуз гьитурдайи. «Ассаламу аьлейкум» дупну дугъаз, гьапи: «Я жан бай! Гьамидар ляхнар из учуз теклиф гьапиган, учуз ваъ пуз ихтияр адарчуз, уву хьал мап'ан». Гьамци гьеебхьган фук'ара дарапди гагь лизи шули, гагь гьадху шули дугъжву гьаму жигьил. Хъа узуз дугъаз хъанара яв рякь давам апин, жан бай, гьапи. Сад йигьлан думу гьаму учвсир жигьил байра хъади узухьна бахис апин кьури, гьапи. Узуз накь гьаму ксар мевлюдиан гьюри гьаркьган, гьаму жигьил бали хьал гьабхьни кьури, гьапи ва чахьан гафар апуз даршули нач дубхьну, чахьди гафар апуз жара жигьил хъади гьабхьни». Магъа гьаму ихтилат узуз ихь аьлим Наврузбег эфендийикан гьеебхьуб вуйиз.

Гьит Аллагьди ﷻ ихь гьаму аьлим касдин гьюрматнаан гунгьарин аьфв апири! Амин.

Гьепил гьулаъ мевлюд гьабхьну!

Пайгьамбарин ﷺ тяриф апури

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чьир! Улихьна вазари ухьуз мялум вуйиганси ихь райондиъ Гьепил гьулаъ Абдуллаев Агьмаддин 3 йиснаъ айи веледдин жандикна аьраб чьалнинди бик'бар кьучьвуз хьогьну. Гьаму саьбтра бик'бар кьучьвур ими. Ихь табасаранлуйрииз ва вари Дагьустандиз гьаму ляхин Аллагьу Тааьлайи аьхю дарс вуди тувна, хъа амма аьхю пай ихь мусурман гьардшар ва чьир гьаму ляхнарин гьавриъ адар. Гизаф инсанар а гьаму ляхнар ихъ хьуругьрудар, ва саспидари кьуру чпи гьидикдар ву кьури. Гьаму апурайи гафар Аллагьдин ﷻ кьудратнахъ хьуругьрудари апури гафар ву, фицики эгер Аллагьдиз ﷻ кьундуш фу вушра Аллагьдихьан ﷻ апуз шулу ва гьаму ляхнинна ухьу дугьриди гьавриъ духьну кьунду.

Гьаму веледдихъди аьлакьалу ляхнар из ва Пайгьамбарин ﷺ тяриф ап'баз гьуре вуди, улихьна йигьари Агьмаддин хизандиъ мевлюд гьабхьну. Мевлюдиъ гьулан дар ва жара йишвариан уч духьнайи хьалар иштирак гьабхьни. Мевлюд ачмиш апури

Гьеплерин гьулан имамди гьапну: «Гьюрматлу гьулан дар ва дуфнайи хьалар! Чухсагьул учву варидариз гьаму теклиф кьабул дапну, гьаму ксарин серенжемдиз гьюбан. Ухьуз мялум вуйиганси гьаму Агьмаддин 3 йиснаъ айи веледдин жандикна бик'бар кьучьвуз хьогьну. Гьаму ляхнин ухьу шюкюр дапну кьунду, фицики ухьуз рякьхьорухьуз Аллагьу Тааьлайи фици Чан кьудрат жорбегор ляхнаринди улупураш. Улихьна йисари саспидар шагьрарин шид алжабгьнийи. Гьаму шулайи ляхнар вари Аллагьди ﷻ ухьу туба апуруш кьури улупурайидар ву, ва гьаму ихь гьулаъ дубхьнайи гьядисара ухьуз варидиз, вари ихь ватанакьлийрииз аьхю дарс вуди тувнайиб ву. Эгер гьаму дарснаан ухьу гьарсари имтигьан гьадабгьиш ихь арайиъ мясляьт хьибди». Гьаму серенжемдиъ хъанара уждар улхбар гьабхьни ва, дугьриданна, гьаму серенжемдиъ иштирак гьабхьдари аьхю мянфьяьт ктабгьну.

Гьит Аллагьди ﷻ гьаму ксарин гьаплу ниятар кьабул апири, ва ухьузра варидариз тавфикьвал туври! Амин.

Мугъаммад
аль-Инчи**Абйир-бабариз
гьюрмат**

Ислам диндин рякъюъди гьягъюри гьахъиш, гьарсар касдин яшайиш ужу шулу. Гьадму Исламдиъ дибикнаи ляхна-рикан саб вуди гьисаб шула абйир-бабариз гьюрмат аплуб ва дурариз гьюрмат аплуб ухъкан Шариатди тлалаб аплура. Гирами Къур'андиъ гизаф аятар а, ухъкан абйир-бабариз гьюрмат ва дурариз ужудар ляхнар аплуб тлалаб аплурайидар. Абйир-бабариз лигури гьахъиш, дурар увкан разиди гьахъиш, думу ляхнари уву женнетдин ниъматарихъна багахъ аплуру, уьмур ярхи аплуру ва увуз вари ляхнар пчлу аплуру. Чпин абйир-бабариз лигъу веледариз гьарвахтна Аллагъдин ﷺ кюмек шулу, дурар гьякъ рякъ'ин шулу ва дурарин уьмурра пчлу шулу. Абйир-бабарин разишин-думу Аллагъдин ﷺ разишин ву. Гьаци вуйиган ухъу гьамус лигидихъа фициб мяна тувраш «абйир-бабарихъна вуйи гьюрмат» клуру гафну.

Ужудар ляхнар аплуб абйир-бабариз ва дурариз гьюрмат аплубдиз Ислам диндиъ аьраб члалниинди «бирр» клуру. Имам ан-Нававийи «Мингъаж» клуру китабдиъ дупна, фицики аьлимари «бирр» клуру гафнан мяна, гьарсари гьаплу ужуб ляхин, гьарсарихъди гьаплу ужуб гаф ва чаз гьаплу ужудар ляхнар аплуб ву клури. «Бирр» клуру гафнан мяна маъга гьамциб ву.

Ибн аль-Асирди «ан-Нигъая» клуру китабдиъ дибикна: «бирр» клуру гафну абйир-бабарихъна вуйи фарзар аплуб, мирасарихъди ужуди гьузуб клуру мяна тувру, хъа дидиз кьаршу тереф гьисаб шулу гьадрариз харжу ляхин аплуб ва дурар аьсси аплуб.

Ибн Каракулъди чан «аль-Матали» клуру эсериди дибикна: « «Бирр» клуру гафнан мяна вари ужудар ляхнар аплуб ву, хъа абйир-бабарихъна диди тлалаб аплура дурарихъди ужуб аьлакъа ади гьузуб, гьарвахтна дурарин юквар шад аплуб, дурарихъди гьюдлиди гафар аплуб ва дурариз мютлюгъ хьуб».

Аль-Гьяфиз Ибн Гьяжар аль-Аскъаланийи «Фатгъ аль-Бари» клуру китабдиъ дибикна Ибн Атияи абйир-бабариз вари гьялал ляхнари мютлюгъ хьивал чарасуз лазим вуйи ляхин ву клури. Эгер уву абйир-бабари клуру аплуруш, ясана суннат-гьудгнар аплуруш, ясана жамъадихъди вуйи фарзарикан (фард аль-кифая) фунуб гьаплиш, ужу шулу клури ктабгъури гьахъиш, абйир-бабари клуру аплуб ужу ву. Месэла, эгер иццури дахънайи дадаи, чан веледдикан ккун гьаплиш чаз лигуб, хъа амма, эгер думу дадаииз лигури гьузиш дугъу саб важиб вуйи ляхин ккадаплуру. Хъа, эгер дугъу думу важиб ляхин гьаплиш, дадаин метлеб тамам аплуз шулдар. Гьаму вахтна, гьадму ляхин дубхъну ккунду хъасин аплуз шлуб, дидин саваб циб шулушра, месэла: гьудган чан гьудгнин вахт хьубси аплуб, ясана гьудган жамъадихъди аплуб. Гьудган жамъадихъди аплуб ясана чан вахтна аплуб савабнан ляхин ву, хъа дадаииз лигури гьузну, хъасин чан сасарди, амма гьудгнин вахт ккудуклайиз гьадму ляхин дапну ккунду.

Саб ражари Гьясан аль-Басрийихъан абйир-бабарин гьякънаан гьерхнийи ва дугъу гьапи: «Абйир-бабариз гьюрмат дапну ккунду, яв айибдинди ва дурари метлебар вари дапну ккунду, Аллагъдиз ﷺ кьаршу вуйи ляхнар ктарди».

Гьюрматлу мусурмнар! Веледарин абйир-бабарин улихъ вуйи гьякъ лапра аьхуб ва гьагъуб ву. Гьиямат йигъан ухъуз Аллагъдин ﷺ ва абйир-бабарин улихъ читинди дархъбан бадали, гьачай гьюрмат аплухъа ихъ абйир-бабариз.

Гьит Аллагъ ﷺ кюмек ишри ухъуз ихъ абйир-бабариз гьюрмат аплуз! Амин.

Ражабдин вазликан

1 « Къудратлу Аллагъдин ﷺ гьамциб ужувлан мянфяаь ктрабгъувал ахмаквал ву ва мусурман касдиз гьаци дараплувал лайикъсуз ляхин ву.

Ужувлаз пешкеш тувувал ва гунгъариз аьзаб гьадабтувал Ражабдин вазлиъ гизаф ражари артухъ шулу. Ражаб гьацира Аллагъу Тааблайи дявйир гьахувал, гьалмагълар аплувал, ифдин кьисас алдабгъувал кьадагъа дапнайи юкьуб вазликан (Ражаб, Зуль-Къайда, Зуль-Гьижжа, Мугъяррам) сабнуб ву.

Ражаб Къудратлу Аллагъдин ﷺ ваз вуди гьисаб аплура, гьадму вазлиъ кьадарсуз аьхю ужувлар ва жумартвалин ляхнар гьаьбаз лигну.

Ражаб клуру гафнаъ шубуб гьярфа (аьраб алфавитдиъ ачухъ гьярфар адар): "р" гьярфну "рягъмат" (Аллагъдин ﷺ жумарт-вал), "ж" гьярфну "журмул аьбди" (Аллагъдин ﷺ лукларин гунгъар), "б" гьярфну - "бирру лагъи Таабла", (Къудратлу Аллагъдин ﷺ ужувлар) улупура. Ва Аллагъди ﷺ гьапну (мяна): "Эй Йиз луклар. Ичв гунгъар Йиз жумартвалин ва Йиз ужувлан арайиъ шлуганси гьапунза".

Ражабдин вазли ушвар гьидисиш ужу ву. Шилхъан вари вазлиъ ушвар дисуз шулдарш, гьит гьацир касди гьадму вазлин сабпи, йицихъубпи ва аьхиримжи йигъари ушвар дисри.

Аль-Исраъ валь-Миъраж

Ражабдин вазлин 26-дилан 27-пи йигъаз вуйи йишвну Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ Кябайин улихъ даахнади гьахъну. Думу аьхю сесну уягъ аплуру: "Нивк'ан гьуджв, даахнайир!". Улар ачмиш гьаплиган, Пайгъамбариз ﷺ Жабраил ва Микаил малаикар рякъюру. Дурарин гьизилихъди ва мержандихъди дабалгнаийи успагъи лизи палат алабхънайи. Гьадрарин багахъ гьайвниз ухшар вуйи успагъи гьайванат дийибгънади шулу, дидик акв тувру хлинцарра кади шулу. Думу Буракъ вуйи.

Пайгъамбар ﷺ Буракъдин элеуру ва хабарсузди кафари терефназ гьахуру (аль-Исраъ). Дурар саб йишвахъ дергру ва Жабраил малаикди Пайгъамбардиз ﷺ гьудган аплуз теклиф аплуру ва гьаму жил учв кьчмиш хьуз ккайи (Гьижра) Мединаин жил ву клури, хабар тувру. Хъа ражну дурар Тур-Синай клуру дагъдин улихъ дийигъуру, гьадушвахъ Къудратлу Аллагъди ﷺ Муса пайгъамбарихъди гафар-члалар гьаплину. Гьамушвахъра Аллагъди ﷺ Гьаьнайири гьудган аплуру ва хъасин Байт-Лягъмдиз гьягъюру (Вифлеемдиз), гьадушвахъ Иса пайгъамбар бабкан гьахъну. Гьамушвахъра ихъ Пайгъамбариз ﷺ гьудган аплуру. Хъасин думу Иерусалимдиз гьягъюру, мистан дагъдихъна. Мушвахъ ярхла вуйи мистаъ (Байт-уль-Мукаддас) Аллагъди ﷺ Гьаьнайир вари пайгъамбарихъди гьюрюшмиш

Гьядисдиъ дупна: "Ківаинди гьибтай, Ражаб-Къудратлу Аллагъдин ﷺ ваз ву; Ражабдин вазлишли вуш саб ражнукъан ушв гьибисиш, Къудратлу Аллагъ ﷺ дугъкан гьаддииндира рази хьиди".

Жарануб гьядисдиъ дупна: "Фуж Ражабдин вазлиъ гьайгъушнарикк гьахъиш, гьацир касдин жандак йибк'руган юк'в йибк'идар. Гьарсабдикан аьгъю Аллагъди ﷺ гьацирин клулантина ужувларин шид улубзиди ва думу чан гунгъариккан ккудуч'види, хиял апларваки думу гьаци бабкан

духъна. Ва дугъаз жегъеннемдиз гьауз ккайи 70 агъзур гунагъкарин шафааьт гьадабгъуз ихтияр хьибди".

Ражаб вазлин сабпи хамис йигъанра ушв бисувал ужу ву, хъа гьадму хамис йигъандин кьяляхъ вуйи йишвну (ясана Ражаб вазлин жвумийин сабпи йишвну) ибадатдиъ духъну ккунду. Гьадму йишвахъ Лайлат-уль-Рагъаиб клуру. Ражабдин вазлин 27-пи йишвну ихъ Пайгъамбарикан ﷺ аьламанган ляхнар ктуч'вну ва Ражабдин вазлин 27-пи йигъан ушв бисувал ужу ву.

шулу, гьадрарин арайиъ Ибрагъим, Муса ва Иса айи, ва гьадрарихъди жямъаьт-гьудган аплуру. Имамдин вазифйир Мугъаммад Пайгъамбариз ﷺ клули гьахуру.

Мист'ан удуч'вуриз завариан жилиина аьдатнан дару аквнан умбрар рякъюру ва саб дупну гьадрариди завариинна гьягъюру (аль-Миъраж). Думу ургби завариинна за шулу, хъасин, гьелелиг, халкъ дапнайи инсанарикан гьич сарра душну адру аьршдин варитган заан к'ак'назра гьягъюру.

Аль-Исраъ валь-Миъраж Аллагъу Тааблайи ихъ Мугъаммад Пайгъамбариз ﷺ дапнайи хас гьюрмат ву.

Миъраждиъ Пайгъамбариз ﷺ инсанарин фикриъ удруч'вру жюрейин гизаф кьадар аьламанган улупуру, дугъаз, инсанари гьапли ужувлариз дилигну тувру, ужувлар улупну.

Завариз удуч'вган Пайгъамбариз ﷺ гьацира завун аль-Кяъба, Женнет, Жегъеннем, Аьрш, Курс ва хайлин жарадарра рякъюру.

Гьарсаб зав'ин думу учв тебрик аплурайи пайгъамбарихъди гьюрюшмиш шулу, хъасин ачухъди Аллагъдихъди ﷺ гафар-члалар аплуру. Гьадму аьламанган йишвну Къудратлу Аллагъди ﷺ мусурмнариинна гьар йигъан чарасуз вуди хьуб ражну гьудган аплбан фарз илипуру.

Завариан ис гьахъи Мугъаммад Пайгъамбар ﷺ Буракъдин элеуру ва гьадму дакьикъайиъ учв нивк'ан уягъ гьапли йишвахъна кьяляхъ хътакуру.

Аллагъдиз ккуну лукларикан!

1 «Имам гьякъ рякъюъ а ва дугъу аплурайиб вари гьякъ вуйиб ву, хъа фуж удучвиш имамдиз къаршуди, думу гьякъ рякъхъан ярхла вуйир ву». Гъамци биклури гьяхъну дугъаз Меккаийн ва Мединаийн варитлан адлу алимари.

Гъюрматлу мусурман гъардшар! Аллагъу Тааълайи имамдиз ахю вуйи караматар тувну. Месэла: эгер сар кас имамдиз къаршуди удучвиш, Аллагъу Тааълайи гъадму кас ахиратдиз гъидритри, гъаму дон'яий аъзаб туври гьяхъну. Гъаму къанунар гъийин йигъазра ими, фицики имам Шамиль кечмиш гьяхъну клури, къанунар арайиан адагъурдар. Гъаз? Гъаз гъапиш Аллагъу Тааъла гъарган айир ву ва фуж гъагъюруш имам Шамилизи къаршуди гъийин йигъан вушра, Аллагъди дугъаз Чан аъзаб тувру. Хъанара имамдик караматар кади гьяхъну, дугъаз сар кас гъаркъган, дугъаз гъадму касдин унтлак дибиклну рякъхюйи, гъадму кас фунуб жюре инсанарикан вуш: къафирарикан, даршсана муьминарикан. Ва гъаму чаз гъабкъюбдиинди думу гъарсарихъна лазим вуйибси илтгиклури гьяхъну. Сабсана карамат имам Шамилин ва Къазимугъяммаддин. Къазимугъяммаддин вахтари, паччагъдин къушумди чпиз аманат вуди инсанар тлалаб гъапган, Къазимугъяммади тувурхъа клури гьяхъну, имам Шамиль думу ляхниз къаршу вуйи. Ва гъамрарин арайиъ саб бици гъюжат гъабхъну. Имам Шамиль даккни инсанар гъафну Гъазимугъяммаддихъна, филайиз ухъу гъаму ахю юкв айи Шамилик сабур аплуру, гъач учу думу йиклура клури. Гъазимугъяммади гъамрариз гъапну: «Йиклуз шулу, хъа шли гъабхиди дугъан майит Мединайиз?».

Къазимугъяммаддиз агъяди гъабхъну дугъан жандак Ясрибдин (Медина) ругнакан вуйиб. Ухъу кечмиш гъахъиган наан кивруш, гъадму ругнакан арайиз гъюру ихъ жандак.

Варитлан ахю вахт имамди туври гьяхъну илимдиз. Учв 25 йисан дядидъ гъахънушра, думу илмиз лигури гьяхъну ва хай шулдар дугъу дяддикантлан сабдиканра фикир аплурад клури, пуз. Имамди хъанара ахю фикир туври гьяхъну мугаальмариз. Жъамъатдин хазнаийан (байтуль-мал) дугъу гизаф харжар аплури гьяхъну, илим дерин яркъу апбан бадали. Гъадму вахтари зигъимвалин дережа 10 ражари за гъабхънийи, гъазават хъайизтлан. Инсанарин арайиъ цибитлан адайи урхуз-биклуз агъдрудар. Урусиятдин генерал Усларди гъибиклну: «Эгер барабар аплуруш медресийрин къадар гъадму вахтари Дагъустандиз ва имбу йишваридъ, зигъимлувалин дережа Дагъустандиз гизаф заан вуйи, Европейский гъюкуматаринтлан».

Имамдин ният къафирар тланкъ апуб вуйин?

– Пайгъамбаринси ﷺ имам Шамилинна ният къафирар тланкъ апуб дайи. Думу касдин гъамидар ниятар ади гъахъундар. Рамазан аль-Бутийи чан «Аль-жигъад филь-Ислам» клуру китабидъ дупна: «Дугъриданна, яракъдихъди вуйи жигъад душман ярхла апруб ву, амма дидхъан куфурвал ярхла аплуз шулдар». Гъаму ляхниз далил ву, имамди Пайгъамбаринси ﷺ дяви ккебгъайиз чан мюридариз клури шуйи: «Яшлуийир, дишагълийир ва бицидар йиклувал хай шулдар, алдаматланай гъарар, хутлларик цла микипанай, эгер учу мясляат гъапиш, къафирарихъдира

кмиди, гъадму мясляат уьбхъй». Гъаму гафариан ухъу гъаври шулхъа: имамдин ва чан мюридарин къафирар тланкъ аплуз къаст адрувалин. Имам чан йисирвалиъ айидарихъна имшагъ (рягъматниинди) саягъниинди илтгиклури шуйи. Дугъу дурариз гъюрмат аплури ва Ислам дин къабул апинай клури мажбур аплури гьяхъундар. Гъаци йисирвалиъ айидаризра кмиди, имамди гъарсариз чан дин-тлаят аплуз гъитри гьяхъну. Имамдин гъарсарихъна вуйи гъюрматваликан гъебхъган, гизаф имамдиз къаршу вуйидар имамдин терефназ гъафну ва гъадму гъафидарин арайиъ

ади гьяхъну урсарин къюр хачмазра. Урсариз гъаму ляхнихъан гучлуийи. Дурариз гучлуийи, гъаму ляхникан гъебхъиш, вари чпин къушум имамдин терефкрар хъиди клури.

Европейлуийри лигури шуйи Кавказдиз гъабгъюрайи дядидиз ва мюгътал шуйи, фици гъаму ахю Урус гъюкумат Наполеондихъан гъалиб духъну, гъаму бици Дагъустан гъалиб хъуз шуладар клури. Дурариз агъяийи паччагъди Наполеондихънатлан къюб ражари артухъ къушум гъауб имамдихъна. Имам Шамилизи къимат туври, Турцияийан вуйи историк Албай Яшарийи гъибиклну: «Вари дон'яийн тарихдиз имам Шамилсир полководец ади гъахъундар».

Имамдиз къаршуди дяви гъубху урсарин генералари кмиди имамдиз заан къимат туври гьяхъну. Дурар мюгътал шуйи фици дугъаз дяддин сянъаддикан (тактика) агъяш, фици думу гъарсаб кчлхбар гъахъи йишв'ан гъалиб духъну удучвуруш, гъаддихъди сабси я гъубклуру яракъ адарди, я пул адарди. Имам Шамилин мюридарийн дурар мюгътал шуйи. Агъюльго бадали дяви гъабхруган, урсарин 33000

эскер (солдат) кечмиш гьяхъну, хъа имамдин терефнаан 300 мюрид. Ктибтури шулу гъадму дядидъ сар йигъан урсарин 5000 эскер кечмиш гьяхъну клури. Саспидар дюшюшариъ, генерал дяддиан гъюри гьяхъну къюр эскер хъади. Хъа амма варитлан вакил дапнаийи инсанари имам масу (предавали) туври гьяхъну. Саб ражари дерднаъ айи имамди имам Шафийийн гафар гъапну:

«Узу уьрхюрча клурудар
Духъна гъамус душминн дустар
Узу ихтибар гъаплдарин чимрар
Йиз мухриъ арснугъафну къаляхъ».

Имам Шамиль йисирвализ гъидиснийн?

Гъюрматлу гъардшар! Саб жюрейин йисирвал гъабхъундар ва хъузра мумкинвал адайи, гъаз гъапиш Мугъяммад аль-Калакийи дибиклна: «Аххиримжи саягъдира кмиди Гъуниб дагъдийн имам гъарсар мюриддин багахъ деъну, гъачай дядидиз, гъачай гъабхурхъа дяви шагъидар хъайизкъан клури, гьяхъну. Амма варидари «ваъ!» гъапну ва дурари имамдикан ккун гъапнийи паччагъдихъди мясляат апуб. Гъаму ляхникан ухъу агъю дапну ккунду, саб жюрейин йисирвал гъабхъундар. Гъаму ляхниз хъанара далилар а: имам дурарихъна мясляатназ гъагъруган, чахъди чан яракъра хъайи, хъа ухъуз агъахъуз йисирвалиъ айирихъ яракъ гъибтри шулдар, амма имамдихъ яракъ хъайи. Имамдихъди хъайи чан мюрид Чиркейиан вуйи Юнусдихъра кмиди яракъ хъади гъабхъну. Хъа фици шулу йисирвалиъ айирихъ яракъ хъади? Къюб клуруб, имамди дурариз чан шартлар дивну ва дугъу гъапну дурариз, гъаму шартлар аплуруштлан дяви дебккурдарча, клури. Дурари къабул гъапнийи гъаму шартлар ва гъамдинди дяви дебккнийи. Магъа исихъ улупна имамди дурариз диву шартлар:

1. Дагъустандиз Ислам диндиз манигъвалар дарапуб
2. Дагъустандиз христианство яркъу дарапуб
3. Лазим дару ляхнар дарапуб
4. Дагъустанлуийриз урусиятдиз эскервализ теклиф дарапуб
5. Дагъустандин миллетар чин-чпийн алалауб.

Гъаму шартларси имамди дурариз хъанара шартлар дивну ва дурари вари дурар къабул гъапну. Саб жюрейин йисирвал гъабхъундар. Имам урусиятдиз гъушиган, дугъаз душваъ гъюрмат аплури гьяхъну ва дугъу саб ражари гъапну: «Шюкюр Аллагъдиз ﷻ, узуз гъаму урсарихъди гъазават гъабхуз амур гъаплуриз йиз жандидъ къувват айи вахтна. Ва гъамрари узуз гъюрмат аплувализ, узу яшлу гъахъиган ва йиз жандидъ къувват имдруган». Абдуррягъман Сугъурийиз имамдин гъаму гафар гъеерхъган, дугъу гъапну: «Гъаму имамди гъаплу шукру 25 йисандин гъазаватдиз барабар ву». Урусият ктарди хъанара 5-6 гъюкуматди имамдиз варитлан заан дережайин ччвур тувну. Тарихдиз гъахъундар гъамци вари гъюкуматарин улихъ хъайидари гъюрмат аплуру кас.

Аххир гъюри нумрайиъ

Туба аплин къан дарангу!

Эй, инсан! Фила шулва уягъ?
Гъаз гъаплрава уьмур гъамкъан зяяди?
Лиг гъа, къяллан кубкъур хъасин гъаму маргъ
Туба аплин, къан дарангу, эй инсан!

Гъаз духънава уву мукъан гъаясуз!
Гъаз кадарвук сацлибкъана намус?
Гъахъ клури кас рякънукъана ккундарвуз!
Шевмал хъидва, туба аплин, эй инсан!

Арагъ хъайи йишв наан хъашра абгурва,
Пиян хъубси хуси хизанарихъди шулва.
Веледариз тербия фициб туврава?
Шевмал хъидва, туба аплин, эй инсан!

Йикл марциб вуйиз клуруа варидикна,
Уву думу фици марциб гъаплуш йита?

Марциди дарш уву Аллагъдихъна ﷻ,
Шевмал хъидва, туба аплин, эй инсан!

Гъудган аплуз кваиндикъана адарвуз!
Ушв бисузра гъич затра ккундарвуз.
Фици увуз ккундувуз мусурман хъуз?
Туба дарангу, йита уву, эй инсан!

Сумчир айи йишвахъна жаргъури шулва,
Заргуну хилар мяракаийгъра шулва.
Мистахъинди вуйи рякъ гъаз абгурдарва?
Туба аплин, шевмал хъидва, эй инсан!

Хал дивруган гъалийрси зурбийир дивурва!
Айитл йишвера утканди ккабалгурва,
Аххиратдин хал балгуз зегъмет зигурдарва.
Туба аплин, шевмал хъидва, эй инсан!

Пул гъазанмиш аплуруа гъалал-гъарам дартиди!
Закат тувбакан фикир затра дарангу!
Гъаз йив зегъмет гъарамдиз илтлбклуна?
Туба аплин, шевмал хъидва, эй инсан!

Хулан аххивал хпирихъна тувнава!
Дугъаз ккуниб дархиди гъибтурдава!
Абйир-бабарин гаф гъаз гъасим ккаплурдарва?
Туба аплин, шевмал хъидва, эй инсан!

Фукъан вушра девлет хъайи инсанар,
Девлет гъибтну гъушну дон'айиллан.
Увухъра гъадму йигъ хъайивал,
Гъарган кваинди гъибт, эй инсан!

Туба аплин, астагъфируллагъ дупну!
Суннат аплин, гъудгнинна дижиклну.
Дуаъ аплин, безъемди юкв абцлну,
Аллагъдик ﷻ умуд кивну, эй инсан!

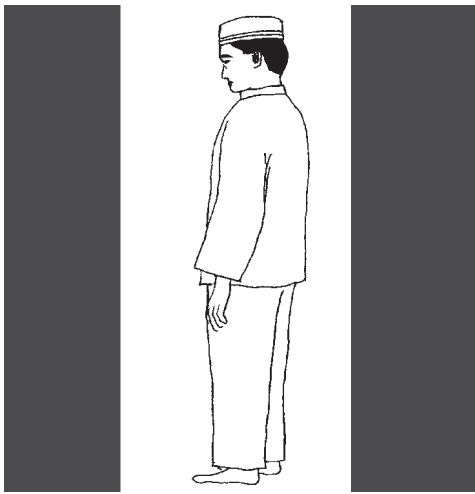
Ув'ин али фарзар тамам гъаплуш!
Пайгъамбарин ﷺ суннатдиз тяби гъахъиш!
Гъарамна бид'аъ ярхла гъаплуш!
Аххирин йигъ, рягъят хъибди, эй инсан!

Нефтула Фейзулаев

Гъудган аплуз аьгъю дапну ккунду!

Гъудган аплбан къайда

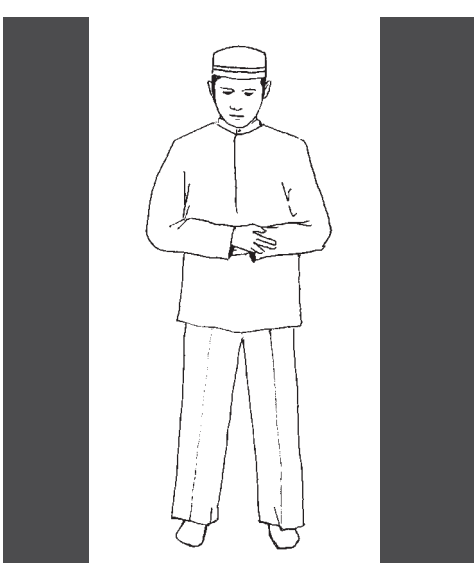
Сабпи ражну къюб ракаатдин гъудган баян аплдихъа, гъаз гъапиш шубуб, юкъуб ракаатдин гъудгнарра гъаму къюб ракаатдин гъудгнарси аплуру, амма саб ясана къюбсана ракаат артухъ аплуру.

Гъудган ккебгъайиз сабпи ражну чан гъудган аплуру йишв'ин къибла терефназди дийигъну ккунду, эгер дийигъну шулдарш, дусну, дицира шулдарш, дахъну, дицира шулдарш уларин ишарйириинди, дицира шулдарш, юквнан хиялниинди. Ликарин мурклар къибла терефназди дапну дугъужвну ккунду ва ликарин арайиь йишв саб чибниинди дапну дийигъну ккунду, хъа дишагълийири ликар сагиди дивру. Улар сужда аплуру йишвазди лигуру, кван фикрар марцц дапну, Аллагъдиз ﷻ уву раякъюри а клури, фикир аплури кванан ният аплуру, хъа мелзнииинди пуб суннат ву.

Ният: «Узу ният гъапза гъириндин къюб ракаат фарз гъудган ада аплуз Аллагъ ﷻ бадали Аллагъу Акбар», клури хилар за аплуру ибарихъна, хъа дишагълийи чан мухрихъна за аплуру, гъаму хилар за дапну ис аплайизкъан «Аллагъу Акбар» клури ирифуну ккунду, хъасин ис дапну хутнаан сацлиб зина вуди мухрин асиккси дивру.

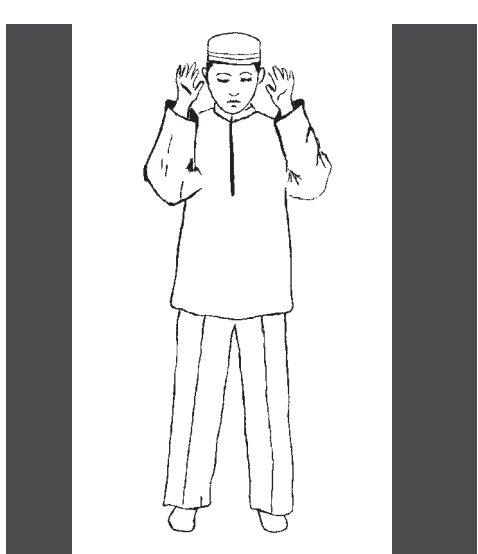
Гъаму «Аллагъу Акбар» гъапибси сарун уву гъудгник кава. Хилар чибчиин дивбан къяляхъ урхуру «суратуй аль-Фатигъа», гъаму сура аьгъю касдихъан мелзнииинди дубгъну ккунду.

Алгъям урхбалан къяляхъ аьгъяди вуш саб сура урхуру.

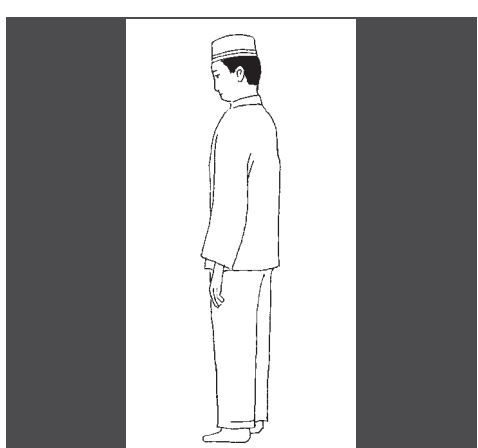
Хъасин «Аллагъу Акбар» клури хилар хъанара ибарихъна за дапну рукуьдиз ис шулу, хиларихъди къамкъар дисуру ва гъаму гъялнаь къюб секундикъана дийигъну ккунду, хъа аьгъяди вуш, (Субгъяна раббияль аьзим ва бигъямдигъи) шубуб ражари клуру.

Хъасин къяляхъ за хътакуру, хилар ибарихъна за аплури, зи хътакурайи вахтна (Самиаьллагъу лиман гъямидагъ), клуру.

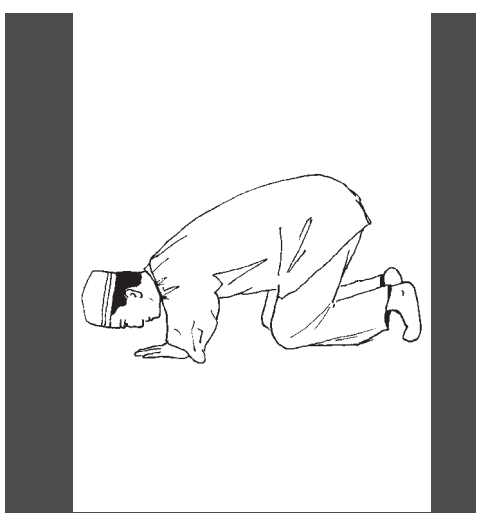
За хъадакнугъ дугъужвиган (Раббана ва лакал гъямд) клуру.

Хъасин «Аллагъу Акбар» клури суждайиз гъягъюру. Суждайиз гъягъруган сабпи ражну къамкъар дивру, хъасин хилар, хъа унтI, хъюхъра кади дивру.

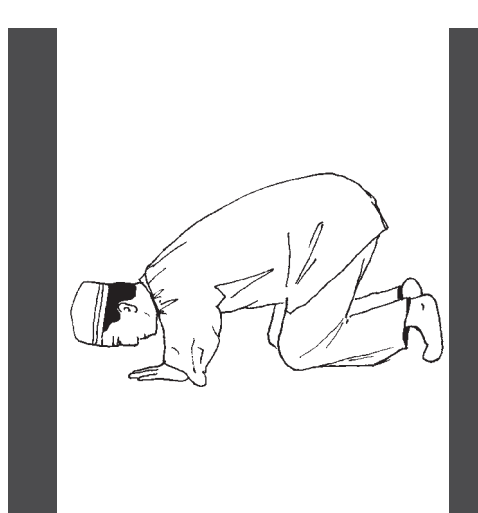
Суждайиь айи касдин ургуб гъендем жилик куркъну ккунду: къюбиб ликарин мурклар къибла терефназди дапну, къюбиб къамкъар, къюбиб хиларин гагъар ва унтIна, хъюхъра кубкъру, гъаму вахтна улар арццну

гъитуб ужу ву. Хилар гъюнариз сабси дивну хлурччар сацлиб яркъу аплуру, фун къамкъарихъан жара аплуру (хъа дишагълийири фун къамкъарик кабснугъ гъитру ва хиларин хлурччар чпин мурглари карсру). Сужда аплуру касдин унтIна сужда аплурайи йишв чибчик кубкъуз манигъвал адарди дубхъну ккунду, месела: унтIаз кушари ясана бачкIи жилик кубкъуз манигъвал дараплуб.

Гъаму ляхнар тамам дапну суждайиь айиган аьгъяди вуш (Субгъяна Раббияль аьбла ва бигъямдигъи) шубуб ражари клуру.

Хъасин «Аллагъу Акбар» клури къяляхъ хъадакнугъ гагул ликриин дусру ва гъаму вахтна (Раббигъ фирли варгъямни) клуру, хъасин хъанара суж-

дайиз гъягъюру ва гъадушваъра (Субгъяна Раббияль аьбла ва бигъямдигъи) шубуб ражари клуру.

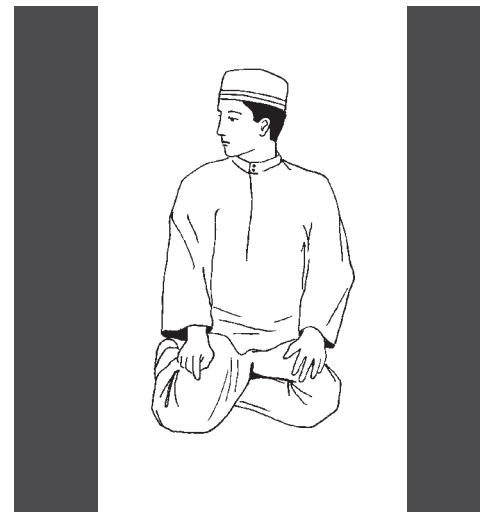

Хъасин суждайиан «Аллагъу Акбар» клури къюбпи ракаатдиз зи шулу, хилар хъанара сабпи ражниси хутннанна мухрин арайиь дивру ва хъанара «суратуй аль-Фатигъа» урхуру, хъасин аьгъяди вуш саб сура урхуру, хъа саб суратIан аьгъдарш, гъадму сура урхуру къюбиб

ракааттарира. Эгер сабкъана аьгъдарди вуш «Фатигъайин» къяляхъ рукуьдиз гъягъюру. РукуьтIан зи гъахъиган хилар за дапну «Магъдина» дуаь урхуру.

«Аллагъуммагъдини фи ман гъадайт(а), Ва аьфини фи ман аьфайт(а), Ва таваллани фи ман таваллайт(а), Ва барик ли фи ма аьтлайт(а), Ва къини бирагъматика шарра ма къазайт(а), Фаиннака такъзи вала юкъза аьлейк(а), Ва иннагъу ла язиллу ман валеит(а), Вала яьззу ман аьдайт(а), Табаракта Раббана ва тааьлайт(а), Фалакаль гъямду аьла ма къазайт(а), Астагъфирука ва атубу илайк(а), Ва саллаллагъу аьла сейидина Мугъяммадин ва аьла алигъи васягъбигъи васаллам. Раббигъфир варгъям ва анта хайру ррягъимин».

«Магъдина» ккудукIбалан къяляхъ хилар ккидисну имици «Аллагъу Акбар» клури сужда аплуру. Къюб сужда аплбан къяляхъ аттагъиятдиз дусру гагул хил тIарабццну, хъа арчул чIирибкъну, улупру тIубна аьхю тIуб кадарди ва къамкъариин дивру, хъасин «аттагъият» урхуру: аттагъиятуль мубаракату ссалавату тIгIайибату лиллагъ(и). Ассаламу аьлейка айюгъа ннабийю ва рягъматуллагъи ва баракатугъ(у). Ассаламу аьлейна ва аьла ибадиллагъи салигъин(а). Ашгъаду алла илагъа иллаллагъ (гъаму «иллалагъ», клуруган улупбан тIуб сацлиб къюрюбгъну за аплуру) ва ашгъаду анна Мугъяммад-ррасулюллагъ. Аллагъума салли аьла Мугъяммадин ва ала али Мугъяммад - клуру ккудукIрубпи аттагъиятдиь, эгер «кама саллейта»-клуру дуаь аьгъяди вуш гъубхиш ужу ву. Эгер «аттагъият» ккудукIрубпиб дарш «Аллагъумма салли аьла Мугъяммад»-клуру. «Аттагъият» ккудукIбалан къяляхъ салам

тувру: сабпи ражну аччул терефназди, хъасин гагул терефназди. Гъамдиинди къюб ракаатдин гъудган ккудукIлуру.

«Фарз» китабдиан

Фатиматдин ихтилат

Марьям Амирханова

Саб гъулаъ ади гъахъну сар Фатимат кӀуру риш. Дугъаз ади гъахъну гага ва дада, ва хъанара сар Рамазан кӀуру бицили гъардаш. Гага гъачнин ухди гъуджувайин дадара нивкӀан уягъ дапайин мистаз гъудган алуз гъагъори шуйи. Дада гъуджувайин Фатимат уягъ алури шуйи, сатӀиди гъудган алуз. Хъа Рамазан нивкӀан уягъ алуздайи, гъаз гъапиш думу лапра бицили имийи.

Фатимат ухди гъуджувуз ккунир дайи. Дугъаз мани ахникк дахъну гъузуз ккундийи. Дугъаз гъудгнин жиклузра ккундайи, шид мичлиб вуйиган. Гъаз гъуджувну гъудгнин жиклуру, гъудган алуру, гъамци ахникк ужуди вуди! Хъа амма гъаму ляхнихъди дада рази шулдайи. Дугъу йигъан Фатимат нивкӀан уягъ алури ва гъудгнин жиклуз гъауйи. Хъасин дурари сатӀиди гъудган алури.

Ригъ удубчӀвру вахтна гага гъори шуйи мистӀан. Хулаз гъафиган фици вуш, гагайи гъерху дадайихъан: «Фатиматди гъачниндин гъудган гъапӀун?» «Ав,-гъапну дадайи, хъа амма лапра даккунди, тагъруди гъапӀну». «Фици дици!»-гъерхну гагайи. Дугъу дих гъапӀну чахъна Фатиматдиз, ва дитну чан къамкъариин гъерху:

- Фатимат, увуз Аллагъдихъди ☞ гафар алуз ккундарнуз?
- Хъа Аллагъдихъди ☞ гафар алуз фици шулухъа?-мюгътал гъахъи Фатимат.
- Хъа увуз хабар адайин дидкан?
- Ваъ!
- Ухъу алуру гъудган, Аллагъдихъди ☞ вуйи сюгъбат

ву. Ухъу гъудган алурухъа ва Аллагъдиз ☞ думу ебхъуру, рябкъюру. Гъудгнин вахт гъабхъиган, Аллагъу Тааьла ккилигуру фила ухъу Чахъди сюгъбат ккебгъруш.

-Увуз гъаму ляхникан хабар адайзуз - гъапну Фатиматди. Дици вуш гъар вахтна увуз гъудгниз гъуджувуз даккниган Аллагъ ☞ ккилигурайин увуз? Хъа узу даахну... Астагъфируллагъ!

Фатиматдиз чав гъапӀу ляхнин нач гъабхъну ва

ишузра кмиди хъюгъну.

Хъайигъан гъачнинган Фатимат гагатлан ухди гъуджувну, шидра дугъаз мичлибси гъебгърадайи. Фатимат гъарган гъялак шуйи Аллагъдихъди ☞ сюгъбатнаъ хъуз ва дугъу дадара кмиди гъялак алури. Дурари сатӀиди гъудган алуз хъюгъу ва дадайихъди «Аллагу акбар» дупну, Фатимат хъюгъу Аллагъдихъди ☞ сюгъбат гъабхуз...

Гимихъ

Усман Халилов

Хучбар, Мягъач ва ГъажитӀай

Мягъач: Ассаламу алейкум, гъюрматлу дустар!

Хучбар: Вааълейкум ассалам!

ГъажитӀай: Вааълейкум ассалам!

Мягъач: Хучбар, гъаму йигъари заткъан рякъюри адайваки? Наана гъушунва? Узу фикрар алурайза, белки, кетӀерцнашул кӀури?

Хучбар: Ав, кетӀерцнайза, эгер гъаци пуз шулуш, Интернетдихъди кетӀерцнайза.

ГъажитӀай: Вагъ, фициб гаф увуз аьгъавуз-«Интернет!» Накъдин йигъазкъан ихъ инсанариз телефон

фици ишлетмиш алурушкъана аьгъдайи, хъа гъамус лиг-«Интернет...» Наънан вуяв думу? Телефондиан гъудубгъунна дарш? Узузра йиз шуру улупну, амма узу гъавригъ гъахъундарза, читинди ву йиз кӀулиз дидин гъавригъ хъуз.

Хучбар: Узузра сабпи ражари читинди вуйи, сабкъюб ражари гъилигза, гъамус фукъан вушра рягъятди ву.

Мягъач: Пеле, гъеле кидибт, фу увуз душваъ гъациб гъабкънуш учхъан дустарихъан ярхла шлуб.

Хучбар: Уву фу кӀурава, вахт фици гъабгъюруш аьгъюкъана шулдар. Душваъ гъадмукъадар Исламдикан дибикнаки, йишв гъабхънуш дарш

йигъ- аьгъюкъана шулдар. ДумутӀанна гъайри, Исламский видеойиз лигуз шулу islamdag.ru ва tvchirkey.ru сайтары. Амма гъаддихъди сабси Интернетдиъ гизаф лазим дарубра а. Увуз даккун гъабхъиб душваъ, устазариз къаршуди удучӀвру инсанар а кӀури, гъебхъиган. Фукъан дурариз Аллагъдихъан ☞ гучӀурдарш аьгъдарзуз.

Мягъач: Вагъ, фици гъаври шулу дидин?

Хучбар: Магъа гъамци: тӀарикъат, суфизм бид'аъ (нововведение) ву, думу Пайгъамбарин ☞ вахтна гъабхъундар, - кӀури. Ва гъацира, устазарихъна гъагъюз ихтияр адар, думу идолариз ибадат алуваликан гъисаб шулу, кӀура.

ГъажитӀай: Бахтсуз инсанар! Иблисдихъди гъагъюри фу вушра алурада гъадрари. Гъаму ляхниз дурари идолариз ибадат алувал кӀура дарин? Инсанариз Игъсан улупурайидариз, ужуб рякъюхъна дих алурудариз гъамци пуз хай шулин? Магъа ухъура улихънаси фици вуйи? Ярхи йигъар адаури шуйхъа гимихъ дезян жюрбежюр ихтлитар кдитури. Гъит Аллагъди ☞ гъадму ухъу зяяди адапӀу вахтан ихъ аьфв алури! Хъа фу ляхни ухъуз туба алуз амур гъапӀну?

Хучбар: Ухъу йицихъур йис улихъ устаздихъна душну вирд гъибисрухъанмина, увуз жарарилан ваъ, йиз хпириллан кмиди улхуз гучӀурзуз.

Мягъач: МашаАллагъ, фукъан шадлу хпир даринхъа!

ГъажитӀай: Гъачнинган ухъу ибадат алурухъа, ухъуз туву вирд алури, ва фикир алурухъа гъарсаб ляхникан, белки, Аллагъ ☞ гъаму ляхнин рази даршул кӀури, хъасин лавландин вирд алуруган, фикир алурухъа, эгер ухъу гунгъарихъан ярхла дархъиш, гъадму гунгъар текрар шлуваликан.

Хучбар: Ав, дугъри кӀурава! Эгер

саб аьгъдардикъана, жарариз саб лазим дару гаф дупну, гъадгъаз гиран ктапиш, гъадму варитӀанна ужуб дару ляхин ву. Гъадму касди аьфв алурайизкъан, Аллагъди ☞ ухъ'инна хъял бисуз мумкинвал а.

ГъажитӀай: Хъанара гъаму ксари ухъуз идолариз ибадатвал алурайидар кӀури шулин? Бахтсуз инсанар!

Мягъач: Магъа йиз язна (гияв), устаздихъна душну вирд гъибисрухъанмина, арагъ убхъури имдар, хизандиз кӀуруш, Шариаътигъ улупнайиганси лигура ва, думутӀанна гъайри, саб гъудган ясана ушв ккадапӀурдар.

Хучбар: Увуз гъебхъунзуз йиз абайикан, дугъу учуз жиниди ктибути шуйи, эгер Совет гъюкуматдин вахтари устазар адайиш, Дагъустандиъра имбу йишварийси Ислам дин аьжуз хъибдийи. Альгъамдулиллагъ, тӀарикъат сеbeb дубхъну, Дагъустандиъ гъийин йигъаз Ислам дин марщиди гъубзна.

Мягъач: Ав, ихъ арайиъра а лазим дару аьдатар, жарариз лигайин ляхин алурударра шулу, хъа амма, инша-Аллагъ, мусурмнарин иман хъанара ижми гъабхъиган, думу ляхнарра дирчур кӀури фикир вуйиз.

ГъажитӀай: Тарикъат-Аллагъдихъна ☞ инсан багахъ алуру рякъ ву, ва гъаму рякъюк тахсир кипру инсан фуз вуш аьгъдарзуз.

Мягъач: Ваъ, Хучбар, ккундарзуз увуси думу Интернетдиъ деуз.

Хучбар: Узу уждар сайтарыгъ деъруза, хъа гъаму ляхин гъаци гъабкъюб вуйиз ва хъял гъафур дишлади удучӀвунза. Увуз аьгъязуз аьхир фу фици вуш!

Мягъач: Эгер дици вуш, закур кидибт учуз фицидар хабрар аш ихъ гъюкуматдиъ яшамий шулайи мусурмнаркан!

Газат урхрударин суалариз жаваб туврайир ДУМД-дин экспертний отделин гьуллугьчи Мугьяммад-гьяжи МЯГЬЯМЕДОВ ву

– Садакья тувруган, варидиз ашкарди (явно) тувну ужу вуйин даршсана жиниди (тайно)?

– Эгер ухьу клуруш закятдикан, эгер думу пай апуруш имамди, дугъу думу варидариз аьгью шлуганси ясана рябкь-руганси пай апуб ужу ву. Эгер гьадму эйсийи тувруш, дугъазра ужу ву варидариз рябкьюри тувуб, эгер дугъу гьадму закят тувраш малилан, мягьсулилан, хурмйирилан, изюмарилан. Хья, эгер закят туври гьахьиш гьизилилан, ар-ралан, жиликк гьибихъу хазнайилан ва закатуль-фитрайин (ушварин сеэр), думуган жиниди тувуб ужу ву. Хья, эгер клуруш садакьайикан, думу жиниди тувуб ужу ву.

Пайгьамбари ﷺ гьапну: «Жиниди туву садакьайин саваб 70 ражари гизаф шулу, ашкарди тувубдинтан».

Эгер сар касди касибрихъан 10 манатдиз вуйи мутму 20 манатдиз гьадабгьуруш, ясана 20 манат клуру мутму касибариз 10 манатдиз туври гьахьиш, гьадмура жиниди туву садакьайикан гьисаб шулу. Эгер садакья туврайи кас имбудари гьадгьухъан нумуна (пример) гьадабгьуру кас вуш, дицир касди садакья ашкарди тувуб ужу ву, имбударира чав апуруганси апуз клури. Хья гьаддихъди сатиди, эгер дугъан кьваъ жарариз учв улупуз (рияъ апуз) клури ният ади гьабхьиш, думуган дугъу жиниди тувну ккунду («Фатгьуль-Муин»).

– Татуировка кайи касдихъан имамвал апуз шулин ва дугъахъди гьудган апуз хай шулин?

– Татуировка кьюб жюре а:

1.Эгер гьадму татуировка гьапну касдиз аьгьяди гьабхьнуш гьаму ляхин гьярам вуйиб, дицир касди думу марцц дапну ккунду фу хай шлу зегьмет дизигнура, эгер кьиркьиз зиян шулушра кмиди ва ициру апурушра. Гьадму марцц апуз хьюгьну, хьасин бегемди марцц дарапниш думу касдин гьудгнин жиклувал шулдар, фицики шид кубкьу ифдик ва думу шид ишлетмиш гьапну штукан гьисаб шулу. Хья ухьуз хабар айиганси, гьудгнин жиклу шид марцциб дубхьну ккунду. Гьаци вуйиган, дугъан апуру гьудган дугъриб шулдар ва гьамцир касдихъди гьудганра апуз хай шулдар.

2.Эгер сар касди татуировка гьапнуш, чав гьадму ляхин гьярам вуйиваликан хабар адарди. Туба апбан кьяляхъ, эгер татуировка марцц апуруган кьиркьиз зиян шулуш ясана аьгь апуз даршлу кьадар ициру апуруш, дицир касдиз аьфв а, ва дугъу гьижиклу гьудгнин ва гьапну гьудган дугъриб шулу. Гьамцир касдихъан имам хьуз шулу ва дугъахъди гьудган апузра шулу («Фатгьуль Аьлам»).

– Девлетлу касдиз саркья тувуз хай шулин?

– Девлетлу касдиз саркья тувуз хай шулу, хья амма саркьайиз мугьтаж'вал (нужда) айидариз тувиз ужу ву («Анвар-уль-масалик»).

– Эгер сар кас шаклу гьахьнуш, чав гьудгнин жиклуруган хил гьижиклунош даршсана гьижиклунош клури. Гьадму касди гьудгнин цийи (таза) алапну ккундун?

– Эгер гьудгнин жиклурайиган ясана жиклбалан кьяляхъ шаклу гьахьнуш чав хил бегемди гьижиклунош гьижиклунош клури, гьамциб шак гьабхьну клури гьудгнин цийи алапну ккундар. Хья, эгер дугъан шак гьабхьнуш чав зат хил гьижиклунош гьижиклунош клури ва гьадму шакра гьудгнин дижиклунош ккудуклайиз гьабхьнуш, думуган дугъу гьадму хилхъан гьюгьну гьудгнин жиклуру. Хья эгер шак гьабхьнуш гьудгнин дижиклунош ккудуклбалан кьяляхъ, думуган дидкан зарал адар («Фатгьуль Аьлам»).

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА Объявляют прием абитуриентов на очередной 2010/11 учебный год

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 6 лет, включая один год на подготовительном отделении;
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование, в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточка размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имамы), расположенной по месту жительства абитуриента.

Прием документов с 1 июня.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 67-55-08

– Эгер дишагьлийи Кьур'ан урхураш, хьпехъуз хай шулин?

– Дишагьлийин сеснахъ хьпехъуз хай шулдар, дугъу Кьур'ан урхурашра ясана фу-вуш жараб урхурашра, эгер гьадму сес гьеебхьиган, гуннагьнан фикрар клуиз гьюруш. Гьацира хай шулдар, эгер дишагьлийирихъ хьпехъури жилариз леззет шулуш, хья жилари Кьур'ан урхуру клури леззет шулдарш («Фатгьуль Муин»).

Рузнама

Июль

Йигъ	Гьиринд. Ас-Субгь.	Ригъ гьудуб.	Лисундин. Аз-зугьр	Гьаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	ХьитГирхв. Аль-Гинашъ
1	2.53	5.15	12.53	16.56	20.34	22.33
2	2.53	5.15	12.53	16.56	20.34	22.33
4	2.55	5.16	12.53	16.56	20.33	21.31
6	2.58	5.18	12.54	16.57	20.32	22.30
8	3.01	5.18	12.54	16.57	20.31	22.29
10	3.03	5.20	12.55	16.57	20.30	22.28
12	3.06	5.21	12.55	16.57	20.29	22.26
14	3.09	5.22	12.55	16.56	20.28	22.24
16	3.11	5.24	12.55	16.56	20.26	22.22
18	3.14	5.26	12.55	16.56	20.25	22.20
20	3.17	5.27	12.55	16.56	20.23	22.16
22	3.19	5.29	12.55	16.55	20.23	22.14
24	3.23	5.31	12.55	16.55	20.21	22.10
26	3.26	5.32	12.55	16.54	20.20	22.07
28	3.30	5.34	12.55	16.53	20.18	22.03
30	3.34	5.36	12.55	16.53	20.15	22.00

– Эгер ибадатвал апуруган, жара метлебар ади гьапнуш, гьадму гьапну ибадатвалин саваб шулин?

– Эгер инсанди Аллагьдиз ﷻ ибадатвал апури ва дидихъди сабси дюн'яйин вуйи метлебар аьхиратдиз вуйи метлебартан заанди гьахьиш (месэла: дюн'яйин метлебар 60%, хья аьхиратдин-40%) ясана дурар сабси гьахьиш, думу касдиз гьамциб ибадатваликан саваб адар. Хья, эгер дугъан аьхиратдин метлебар дюн'яйинтан заан гьахьиш, дугъаз чан аьхиратдин метлебар кьадар саваб хьибди («Фатгьуль Аьлам»).

– Дишагьлийириз экбер (азан) урхуз хай шулин?

– Кьамат урхуб дишагьлийириз ужу ву, эгер чав ялгьузди ясана дишагьлийирихъди гьудган апураш. Хья экбер урхуз дишагьлийириз хай шулу чав чакна ва дугъаз дидин шлу саваб экбер апбан хьибдар, думу хьибди Аллагь ﷻ кьваин апбан. Ягьал сеснинди экбер апуб дишагьлийириз гьярам ву, душваъ жара жилар адаршра, -гьапну ар-Рамалийи. Хья ибн Гьяжари гьапну: «Эгер жара жилар хьадарш, экбер ягьал сеснинди урхуб гьярам дар» (Гьяшияту аль-Гьямави).

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир!

Нагагь учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлийириккан гьаври адруб гьерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз суал аш, зенг апинай 8906-482-82-01, 8722-63-41-85

Учхъан шлубдин, иншаАллагь, учу кюмек апиидича ва ичв гьуллугьтар тамам апуз зегьмет зигидича.